

Un país de jaciments arqueològics

MAPA INTERACTIU L'estiu es tanca amb més d'un centenar d'intervencions arreu del territori | Les principals actuacions, a l'Abric Romaní de Capellades

Vista general de l'Abric Romaní de Capellades | ACN

Catalunya és un país de de jaciments arqueològics. Segons dades facilitades pel Departament de Cultura al llarg d'aquest estiu s'han dut a terme més d'un centenar d'intervencions, 17 en paleontologia; 9 en paleolític; 14 en paleolític-epipaleolític; 17 en neolític-edat del bronze; 15 en ibèric-edat del ferro; 15 en romà; 16 en medieval i 1 en modern.

Les principals accions s'han dut a terme al jaciment més important, el de l'Abric Romaní de Capellades (<http://www.neancapellades.cat/EI-Abric-Roman%C3%AD-c11.html>) (Anoia), on per primera vegada s'ha pogut determinar acuradament en els grups neandertals les estratègies d'ocupació, l'estructuració de l'hàbitat i les estratègies de subsistència, la tecnologia del foc i la dels instruments. Les datacions efectuades situen el registre estratigràfic -de prop de 20 m- entre els 40.000 i els 79.000 anys d'antiguitat. Fins al moment s'han constatat 27 nivells arqueològics, 14 dels quals han estat excavats al llarg de diferents fases.

A més de les actuacions a l'Abric Romaní, altres recerques rellevants han estat les següents:

- **Molí del Salt (Vimbodí i Poblet, Conca de Barberà):** La setzena campanya d'excavació al jaciment del Molí del Salt ha finalitzat amb la recuperació de més de 5.000 restes arqueològiques, amb una datació màxima de 14.000 anys d'antiguitat. Cal destacar-ne la gran quantitat de restes localitzades.

- **Rabassats (Nulles, Alt Camp):** Assentament ibèric del segle III aC. Entre la campanya de febrer i la de juny s'ha excavat una part considerable de l'assentament, del qual ja s'han consolidat alguns àmbits. És la primera campanya d'excavacions que es fa en aquest jaciment.

- **La Boella (La Canonja, Tarragonès):** Trobada una latrina de hienes de fa un milió d'anys al Barranc de la Boella, una concentració d'excrements poc freqüent en contextos arqueològics. L'estudi dels copròlits aportarà molta informació sobre la conducta d'aquests animals i el seu entorn al plistocè.

- **Costa de la Serra (La Secuita, Tarragonès):** L'equip de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC) ha descobert una important fortificació d'època romana, del s. II aC. Es tracta d'una fortificació que presenta uns murs en relatiu bon estat, i que en el tram amb més potència conservada arriba als 2 m d'alçada. La troballa està considerada com a molt rellevant per la singularitat i les dimensions, i per tractar-se de la primera d'aquestes característiques al Camp de Tarragona. És el primer cop que s'excava en aquest jaciment, que es creu que podrà aportar informació rellevant per conèixer millor la progressiva romanització del Camp de Tarragona i la relació entre ibers i romans en el segle II aC.

- **Montlleó (Prats i Sansor, Cerdanya):** A més de les eines de sílex pròpies del magdalenian, s'han localitzat una llar de foc molt ben conservada i alguns penjolls manufacturats. Entre les últimes troballes, també hi ha un crani pràcticament sencer d'un gran herbívor. I s'ha localitzat, en la base del jaciment, un nivell amb eines de tipus solutrià, que testimonien una ocupació més antiga que es preveu documentar en properes campanyes.

- **Cova dels Tritons (Senterada, Pallars Jussà):** Primera campanya d'excavacions d'aquest jaciment, en el qual s'han identificat dos nivells diferents. A l'inferior s'hi han trobat restes de fauna, amb carnívors grans i petits. També s'hi han localitzat eines lítiques del paleolític mitjà, la qual cosa evidencia que la cavitat fou habitada o freqüentada pels neandertals, una dada molt important. -Fortalesa dels Vilars (Arbeca, Garrigues): Les excavacions s'han centrat en la zona de la placeta dels forns, espai en el que s'han localitzat quatre forns de possible ús culinari (possiblement de producció de pa) concentrats en un recinte obert al carrer. La descoberta d'aquesta placeta és molt interessant pel que fa al coneixement de la fortalesa entre el 650 i el 550 aC.

- **Sant Jaume (Alcanar, Montsià):** S'ha continuat excavant el sistema defensiu d'aquesta gran residència fortificada, del s. VII aC, i de la porta principal del nucli. Aquestes tasques, que han de permetre deixar a la vista unes estructures defensives conservades en un total de 2 m d'alçada, es plantegen com a treballs exploratoris per la possibilitat d'obrir al públic el jaciment a mig termini. L'actuació està proporcionant una nova col·lecció de vasos ceràmics íntegres, amb una presència molt elevada de produccions fenícies, les quals ens parlen de la intensitat dels contactes establerts.

- **Necròpolis ibèrica d'Esquarterades (Ulldecona, Montsià):** S'hi han identificat una vintena de sepultures formades per urnes de ceràmica a torn i a mà, cobertes amb tapadora de ceràmica i dipositades en fosses segellades amb una llosa de pedra. També s'hi han recuperat fragments de copes de ceràmica àtica de vernís negre, que permeten datar la utilització de la necròpolis entre finals del s. V i inicis del s. IV aC.

- **Excavacions subaquàtiques CASC Deltebre I (Deltebre, Baix Ebre):** La campanya d'enguany tenia com a objectiu excavar la zona final de proa del vaixell Deltebre I. El descobriment més interessant ha estat l'àncora de la embarcació, en un estat de conservació excepcional, així com la localització de la zona on es guardaven els diferents elements nàutics (pals, veles, amarres ...). S'ha documentat la zona de la bodega on anaven guardats els barrils que transportaven les pedres de sílex amb les quals es feia la guspira per a la detonació dels fusells d'avantcàrrega de les guerres napoleòniques. S'han recuperat elements propis de la cuina del vaixell, especialment un carregament de carbó i un conjunt d'ossos d'animals escorxats.

- **Poblat Coll del Moro (Gandesa, Terra Alta):** L'anàlisi estratigràfica i dels materials arqueològics recuperats permet assegurar que aquest assentament ibèric va ser destruït per un gran incendi

pels voltants de l'any 200 aC. Això ha permès recuperar gran part dels elements que s'utilitzaven dins les cases i 'rellegir' els darrers dies dels habitants de Coll del Moro. S'hi ha descobert un entramat de recintes dedicats a la manufactura de productes agropecuaris. Hi destaca un cup d'argila per trepitjar raïm, on s'han recuperat unes 200 llavors carbonitzades de fa més de 2300 anys. Això converteix el Coll del Moro en l'assentament que té el cup conservat més antic del país.

- **Cova del Toll i cova de les Teixoneres (Moià, Moianès):** S'ha localitzat un crani d'ós a la cova del Toll i les restes de puntes de llança de sílex a les cova de les Teixoneres. Aquestes troballes permeten estudiar el comportament dels óssos i altres mamífers i la seva interacció amb els homes neandertals. Fins ara es creia que la cova de les Teixoneres era ocupada de forma estacional per aquests, però les darreres troballes fan pensar que es tracta d'un autèntic campament de caçadors.

- **Priorat de Sant Genís de Rocafort (Martorell, Baix Llobregat):** S'ha ampliat l'excavació del sector situat al costat oest de l'església paleocristiana i romànica. S'hi han localitzat alguns àmbits d'habitació, sitges i sepultures -una de les quals amb una daga que servia d'aixovar funerari- d'època altmedieval.

- **Cova del Rinoceront (Castelldefels, Baix Llobregat):** Se n'ha pogut extreure una gran quantitat de restes faunístiques, probablement d'animals caçats i devorats per grans felins. També s'hi ha localitzat bona part de l'esquelet d'un rinoceront de 200.000 anys d'antiguitat.

- **Cova de Can Sadurní (Begues, Baix Llobregat):** La campanya del 2015 s'ha encaminat a finalitzar l'excavació dels nivells del neolític mitjà del sondeig obert per facilitar així l'excavació en extensió durant els anys vinents dels nivells corresponents al període del neolític antic.

- **Cova del Gegant (Sitges, Garraf):** S'ha continuat l'excavació de la sala situada al fons de la cavitat i s'han recuperat diversos estris de sílex de factura musterià. Es tracta del jaciment que ha proporcionat més restes òssies dels neandertals de Catalunya.

- **Poblat de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès):** S'està realitzant actualment l'excavació d'algunes sitges destinades a l'emmagatzematge de cereals de la primera edat del ferro i de l'època ibèrica, així com la consolidació de la totalitat de les estructures constructives del nucli d'habitació del poblat ibèric (segles V-III aC), per tal d'habilitar-les per a la visita pública. S'ha realitzat una reunió d'especialistes catalans i francesos per estudiar les tipologies i la procedència dels molins de pedra del poblat.

- **Cova de la Guineu (Font-rubí, Alt Penedès):** S'ha obert en extensió el nivell corresponent al calcolític (III mil·lenni aC). Hi destaca la troballa de mitja dotzena de peces de collaret de forma cilíndrica segmentada i fetes en os, i algunes puntes de sageta triangulars de sílex.

- **Pla dels Albats (Olèrdola, Alt Penedès):** Dins el conjunt monumental d'Olèrdola s'ha excavat l'entorn de l'església de Santa Maria fora murs. S'ha localitzat la primitiva entrada al temple, així com nombroses sepultures de forma antropomorfa retallades a la roca, algunes de les quals encara conservaven la seva coberta de lloses. S'hi han localitzat igualment algunes sitges i cases també retallades a la roca. Alt Empordà: Puig Rom (Roses, Alt Empordà): S'hi ha localitzat una entalla (camafeu amb dibuix en baix relleu) que representa una llebre perseguida per un gos. La peça, que data de l'època romana, devia formar part d'una joia o placa, o d'un altre element d'ornamentació personal, on hauria estat encastada. És molt probable que, com a element d'un cert valor, hagués pertanyut a algun dels habitants del poblat i que l'ús d'aquesta peça hagués perdurat en el temps, fins al segle VII dC.